

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid

Functie hoofdofficier van dienst
werkzaam bij de brandweer

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid

Voor je ligt de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de repressieve brandweerfunctie hoofdofficier van dienst: een set van landelijke afspraken over de minimale kennis en vaardigheden die is vereist om in de praktijk op het niveau van hoofdofficier van dienst te kunnen blijven functioneren. De branchestandaard beschrijft het vereiste vakbekwaamheidsniveau voor iedere hoofdofficier van dienst in Nederland, ongeacht de veiligheidsregio waarin hij werkzaam is. De werkgever zal hier nog aanvullende eisen aan toevoegen, kijkend naar het verzorgingsgebied en de specifieke regionale risico's. Periodiek moet de hoofdofficier van dienst aantonen dat hij nog steeds vakbekwaam is.

Het Besluit personeel veiligheidsregio's gaat uit van de functie hoofdofficier van dienst, werkzaam bij de brandweer. Omwille van de leesbaarheid gebruiken we in dit document de functieafkorting HOvD en schrijven we in de hij-vorm.

Aanleiding

Deze branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is ontwikkeld in het kader van het project Versterking Brandweeronderwijs (VBo). Met het deelproject 'Blijvende vakbekwaamheid' zijn in 2013 en 2014 branchestandaarden blijvende vakbekwaamheid voor tien repressieve brandweerfuncties¹ ontwikkeld.

Functie en werkomgeving

Kwalificatiedossier

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie HOvD is gebaseerd op het kwalificatiedossier 'hoofdofficier van dienst, werkzaam bij de brandweer' (mei 2009).

In het kwalificatiedossier wordt de functie als volgt omschreven:

Functieomschrijving hoofdofficier van dienst

De functie van HOvD bevindt zich tussen de commandant van dienst (CvD) en de officier van dienst (OvD). De HOvD vervult drie rollen. Deze rollen komen in elke HOvD-functie voor. Elke rol brengt verschillende verantwoordelijkheden met zich mee en vereist andere competenties. De drie rollen van de HOvD zijn:

- 1 Bij monodisciplinair repressief optreden is de HOvD compagniescommandant. Hij draagt operationele verantwoordelijkheid voor de bestrijding van het incident in zijn compagniesvak. Aan deze rol kunnen ook de varianten plaatsvervangend compagniescommandant en commandant ondersteuningspeloton worden gekoppeld.

¹ Functies manschap a, bevelvoerder, officier van dienst, hoofdofficier van dienst, voertuigbediener, chauffeur, gaspakdrager, verkenners gevaarlijke stoffen, adviseur gevaarlijke stoffen, meetplanleider.

- 2 Bij multidisciplinair repressief optreden (vanaf GRIP 1) is de HOvD leider CoPI. Hij heeft in deze rol de operationele leiding over de bestrijding van het incident.
- 3 Daarnaast kan de HOvD de rol vervullen van hoofd sectie brandweer ROT. Deze rol wordt ook wel algemeen commandant brandweer genoemd. Hij is voorwaardenscheppend voor de eenheden die de bron- en effectbestrijding uitvoeren en verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen in het effectgebied.

De HOvD geeft leiding aan incidenten tot en met het niveau van één brandweercompagnie. De incidenten liggen op het gebied van grootschalige incidentbestrijding en rampenbestrijding.

Kerntaken In het kwalificatiedossier staat verder dat de HOvD de volgende kerntaken heeft:

- 1 Geeft leiding aan brandweereenheden bij de bestrijding van het incident
- 2 Geeft leiding aan dan wel coördineert multidisciplinaire samenwerking
- 3 Treft multidisciplinaire maatregelen in het effectgebied of laat deze treffen

Daarnaast staan in het kwalificatiedossier competenties die de HOvD nodig heeft om zijn taak succesvol te kunnen uitvoeren. Ook zijn keuzes en dilemma's beschreven die de HOvD hierbij kan tegenkomen in de praktijk.

Ontwikkelaanpak

Werkplaatsen Deze branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is ontwikkeld voor, door en met het brandweerveld. In een landelijke werkplaats zijn hoofdofficieren van dienst uit diverse districten betrokken bij de ontwikkeling van de standaard. Ook medewerkers van de Brandweeracademie en Brandweer Nederland namen aan de werkplaats deel.

Met het kwalificatiedossier als vertrekpunt zijn voor de functie HOvD thema's en onderwerpen voor blijvende vakbekwaamheid benoemd. De uitkomsten van de werkplaats zijn vervolgens vertaald naar een landelijke branchestandaard blijvende vakbekwaamheid.

Uitgangspunten In het ontwikkeltraject hebben we verder nog de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het kwalificatiedossier is de basis voor vakbekwaam worden (opleiden) én voor vakbekwaam blijven (oefenen en bijscholen).
- Een HOvD is vakbekwaam als hij nog steeds voldoet aan de eisen die zijn beschreven in het kwalificatiedossier en in de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid.
- De oefenfilosofie zoals beschreven in de Herziene Leidraad Oefenen is in essentie goed en staat niet ter discussie.
- De branchestandaard mag niet leiden tot een grotere oefenbelasting voor HOvD-en (een verplichte oefenruimte wordt zo klein mogelijk gehouden).

- De branchestandaard laat ruimte om meer regionaal risicogestuurd te oefenen en om oefen- en bijscholingsprogramma's meer op maat te maken (vrije oefenruimte wordt zo veel mogelijk benoemd).
- Waar mogelijk maken we gebruik van wat al is ontwikkeld in de regio's voor het waarnemen en meten van blijvende vakbekwaamheid, zoals normering of een waarderingsystematiek.

NLQF Voor de formulering van de branchestandaard is als referentiepunt het NLQF gekozen. Dit Nederlands kwalificatiekader is een systematische ordening van alle bestaande kwalificatieniveaus in Nederland en is een vertaling van het Europese kwalificatiekader voor een leven lang leren (EQF). Daarnaast is gebruik gemaakt van de taxonomie van Bloom: een indeling in kennisniveaus met bijbehorende werkwoorden en onderwerpen om aan te geven wat iemand moet beheersen op ieder niveau.

Herziene Leidraad Oefenen In de opzet, ordening en woordkeuze van de branchestandaard is verder zoveel mogelijk gekeken naar bestaande producten voor opleiden, examineren en oefenen, zoals opleidingsplannen, lesstof en beoordelingscriteria voor examens.

Criteria De criteria in de branchestandaard zijn gebaseerd op de beoordelingscriteria voor examens van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). Ook is gekeken naar de beoordelingscriteria uit het kwalificatiedossier voor de keuzes en dilemma's die voor de HOvD zijn beschreven. De regionale vakbekwaamheidsorganisaties kunnen de criteria van de branchestandaard gebruiken als referentiekader om de blijvende vakbekwaamheid van de HOvD waar te nemen en te beoordelen.

Status en reikwijdte

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie van HOvD beschrijft de minimale kennis en vaardigheden die is vereist om in de praktijk op het niveau van HOvD te kunnen blijven functioneren. De standaard beschrijft daarmee het vereiste vakbekwaamheidsniveau voor iedere HOvD in Nederland, ongeacht de veiligheidsregio waarin hij werkzaam is.

De invulling van de functie HOvD kan per regio verschillen: in sommige regio's vervult een HOvD niet alle drie de rollen uit het kwalificatiedossier, maar slechts één of twee. Soms kennen de rollen andere benamingen of zijn rollen gekoppeld aan een andere functie. De opzet van de standaard biedt regio's de mogelijkheid individueel maatwerk te bieden: een HOvD hoeft voor een rol alleen vakbekwaam te blijven als hij deze rol ook daadwerkelijk vervult in de praktijk.

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is in april 2015 vastgesteld door de Werkveldadviescommissie. Na vaststelling maakt de standaard een integraal onderdeel uit van het kwalificatiedossier 'hoofdofficier van dienst, werkzaam bij de brandweer'.

Beheer en onderhoud

De Brandweeracademie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen, beheren en onderhouden van kwalificatiedossiers voor brandweerfuncties. Afgesproken is dat tenminste één keer in de vijf of zes jaar een clusterwerkgroep onder regie van de Werkveldadviescommissie een kwalificatiedossier evalueert. Waar nodig wordt het kwalificatiedossier geactualiseerd of herzien.

Gelijktijdig met de evaluatie van het kwalificatiedossier wordt voor de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid bekeken of actualisatie dan wel herziening nodig is.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's vind je de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie HOvD.

Hieronder leggen we kort uit hoe je de branchestandaard het beste kunt lezen.

Benaming van het onderdeel

Voor de HOvD zijn er in totaal drie onderdelen, gerelateerd aan de drie rollen die hij in de praktijk kan vervullen: compagniescommandant, leider CoPI en hoofd sectie brandweer ROT.

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Voor de HOvD zijn er twee thema's benoemd: 1) Risico's en veiligheid 2) Techniek en tactiek	Ieder thema heeft één of meerdere onderwerpen, bijvoorbeeld leidinggeven en coördineren of beeld-, oordeel- en besluitvorming.	Voor ieder onderwerp is omschreven wat er mee wordt bedoeld: wat verstaan we onder leidinggeven en coördineren en wat beeld-, oordeel- en besluitvorming.	Voor ieder onderwerp zijn ook criteria benoemd: wat moet een HOvD kennen en kunnen voor het betreffende onderwerp.

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie hoofd officier van dienst

HOvD in de rol van compagniescommandant

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Veilig repressief optreden	De HOvD draagt verantwoordelijkheid voor het operationeel optreden binnen zijn compagniesvak. Daarnaast waarborgt hij de veiligheid van brandweereenheden, hulpverleningsdiensten en derden.	Waarborgt de veiligheid van eigen personeel, overige hulpverleningsdiensten en omgeving.
			Neemt beslissingen die de veiligheid van betrokkenen waarborgen.
			Neemt initiatief tot samenwerking met multipartners.
			Stemt de inzetstrategie af met multipartners.
Techniek en tactiek	Communicatie	De HOvD rapporteert over resultaten van uitgevoerde werkzaamheden aan het CoPI. Hij maakt daarbij gebruik van beschikbare communicatiemiddelen en informatiebronnen, geeft opdrachten aan OvD-en vanuit het inzetplan naar zijn eigen compagniesvak en controleert de effecten van uitgevoerde werkzaamheden.	Haalt informatie op over het incident bij de OvD(-en), hulpverleningsdiensten en derden.
			Communiqueert de inzetstrategie naar de OvD(-en).
			Benoemt richting OvD(-en) de afspraken met multipartners binnen het inzetvak/gebied.
			Controleert met regelmaat het effect van de gegeven opdrachten.
	Beeld-, oordeel- en besluitvorming	De HOvD brengt de situatie in beeld door het ophalen van informatie. Hij vormt zich een oordeel over de situatie en neemt een besluit over de aanpak voor de bestrijding van het incident. Hij kan zijn oordeel en besluit onderbouwen op basis van vakkennis en verkregen informatie.	Beeldvorming: verzamelt relevante informatie over het incident.
			Beeldvorming: analyseert de gegevens van de meldkamer en vraagt, indien nodig, hierop door.
			Beeldvorming: maakt op basis van de verkregen informatie een voorlopige inzetstrategie.
			Oordeelvorming: analyseert op basis van deze gegevens het incident, de effecten en verdere ontwikkelingen van het incident.
			Oordeelvorming: voert of laat ter plaatse een toetsende verkenning uitvoeren om het gevormde beeld te controleren.
			Oordeelvorming: stelt vast wat de risico's en prioriteiten zijn.
			Besluitvorming: maakt de inzetstrategie.
			Besluitvorming: vertaalt de inzetstrategie zo snel mogelijk naar een daadwerkelijke inzet en stelt daarbij prioriteiten.
			Besluitvorming: anticipeert op ontwikkelingen gedurende de inzet.
			Besluitvorming: monitort de samenwerking met multipartners.
Besluitvorming: stelt het totaalbeeld vast op basis van naverkenning.			

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie hoofd officier van dienst

HOvD in de rol van compagniescommandant (vervolg)

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
	Leidinggeven en coördineren	De HOvD geeft leiding aan de brandweereenheden binnen zijn compagniesvak. Hij coördineert hierbinnen de samenwerking.	<p>Neemt als eindverantwoordelijke ter plaatse de leiding over van de OvD(-en).</p> <p>Stelt in overleg met zijn operationele diensten het monodisciplinaire opschalingsniveau vast.</p> <p>Maakt een plan en verdeelt monodisciplinaire werkzaamheden.</p> <p>Maakt afspraken met niet-operationele diensten.</p> <p>Monitort monodisciplinaire werkzaamheden.</p>
	Procedures	De HOvD past procedures toe tijdens repressief optreden in het compagniesvak.	<p>Past procedures toe tijdens de inzet, en wijkt indien nodig van de standaardprocedure af.</p> <p>Analyseert de inzet op techniek en tactiek.</p>

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie hoofd officier van dienst

HOvD in de rol van leider CoPI

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Veilig repressief optreden	De HOvD draagt verantwoordelijkheid voor multidisciplinaire samenwerking in het CoPI en geeft leiding aan de bestrijding van het incident. Hij is eindverantwoordelijk voor de veiligheid van alle disciplines ter plaatse.	Waarborgt de veiligheid van eigen personeel, overige hulpverleningsdiensten en omgeving.
			Neemt beslissingen die de veiligheid van betrokkenen waarborgen.
Techniek en tactiek	Communicatie	De HOvD haalt resultaten van uitgevoerde werkzaamheden op bij de leden van het CoPI. Daarbij maakt hij gebruik van beschikbare communicatiemiddelen en informatiebronnen. Hij stemt activiteiten af met de leden van het CoPI en bewaakt de voortgang ervan.	Haalt informatie op over het incident bij de leden van het CoPI.
			Is in staat op om op basis van de verkregen informatie zich een beeld te vormen van het incident.
			Brengt de situatie over op de leden van het CoPI.
Beeld-, oordeel- en besluitvorming	De HOvD brengt de situatie in beeld door het ophalen van informatie bij leden CoPI. Hij vormt zich een oordeel over de situatie en een besluit over de aanpak voor de bestrijding van het incident. Hij kan dit oordeel en besluit onderbouwen op basis van vak kennis en verkregen informatie en rapporteert hierover aan het ROT.	Checkt de operationaliteit van de CoPI-bak.	
		Roept de leden van het CoPI samen.	
		Beeldvorming: vormt met de leden van het CoPI een gezamenlijk beeld van het incident.	
		Beeldvorming: maakt met de leden van het CoPI een scheiding tussen bron- en effectgebied en stemt dit af met de Operationeel Leider (dan wel met de leidinggevende in het ROT).	
		Besluitvorming: maakt de multidisciplinaire inzetstrategie.	
		Besluitvorming: anticipeert op ontwikkelingen tijdens het incident.	
		Besluitvorming: onderbouwt gemaakte keuzes en besluitvorming.	
Leidinggeven en coördineren	De HOvD geeft leiding aan multidisciplinaire samenwerking in het CoPI en geeft leiding aan de bestrijding van het incident. Hij is verantwoordelijk voor het gecoördineerd optreden van alle disciplines ter plaatse van het incident.	Draagt zorg voor een efficiënt en effectief overleg en maakt daarbij onderscheid tussen hoofd- en bijzaken.	
		Past leiderschapsstijlen toe.	
		Coördineert in de keten de werkprocessen/procedures van multipartners en bewaakt de voortgang.	
		Delegeert taken en verantwoordelijkheden aan de multipartners.	
		Is verantwoordelijk voor het leveren van een multidisciplinair beeld, bestaande uit: een actueel beeld, verwachte ontwikkelingen en gevraagde besluiten.	
		Heeft een beeld van de maatschappelijke context van het incident.	

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie hoofd officier van dienst

HOVD in de rol van hoofd sectie brandweer ROT

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Veilig repressief optreden	De HOVD draagt mede verantwoordelijkheid voor multidisciplinaire samenwerking binnen het ROT. Hij is eindverantwoordelijk voor de veiligheid van alle disciplines ter plaatse.	Waarborgt de veiligheid van eigen personeel, overige hulpverleningsdiensten en omgeving.
			Neemt beslissingen die de veiligheid van betrokkenen waarborgen.
Techniek en tactiek	Communicatie	De HOVD haalt resultaten van uitgevoerde werkzaamheden op bij de leider CoPI. Daarnaast maakt hij gebruik van beschikbare communicatiemiddelen en informatiebronnen. Hij stemt activiteiten af met het ROT en bewaakt de voortgang.	Past verschillende vergadertechnieken toe.
			Brengt alleen multidisciplinaire aspecten in.
			Houdt rekening met politieke lading van het incident.
	Beeld-, oordeel- en besluitvorming	De HOVD brengt samen met leden van het ROT de situatie in beeld door het ophalen van informatie bij leider CoPI en vormt zich een oordeel over de situatie. Hij adviseert het beleidsteam over de aanpak voor de bestrijding van het incident en onderbouwt zijn advies op basis van vakkennis en verkregen informatie.	Levert vanuit beschikbare monodisciplinaire informatie een bijdrage aan het multidisciplinaire beeld.
			Komt op basis van het multidisciplinaire beeld tot een beoordeling van monodisciplinaire aandachtsvelden.
			Zet aandachtsvelden om naar actiepunten voor zijn discipline.
Leidinggeven en coördineren	De HOVD is samen met het ROT verantwoordelijk voor een gecoördineerde uitvoering van de rampbestrijding. Het ROT dient de praktische voorwaarden te scheppen voor de uitvoering, zoals het realiseren van een zodanige verdeling van middelen en eenheden, dat iedereen zijn taken ook daadwerkelijk kan uitvoeren. Het ROT draagt zorg voor de afstemming tussen de werkzaamheden op het rampterrein en de activiteiten in de actiecentra van de gemeentelijke en parate diensten.	Zorgt dat er een advies voor zijn discipline komt.	
		Draagt zorg voor een efficiënt en effectief overleg en maakt daarbij onderscheid tussen hoofd- en bijzaken.	
		Past adviesstijlen toe.	
		Coördineert in de keten de werkprocessen/procedures van multipartners en bewaakt de voortgang.	
			Is verantwoordelijk voor het leveren van een multidisciplinair beeld, bestaande uit: een actueel beeld, verwachte ontwikkelingen en gevraagde besluiten.
			Heeft een beeld van de maatschappelijke context van het incident.

Colofon

Project VBo De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie hoofd officier van dienst is ontwikkeld door het projectteam Blijvende vakbekwaamheid van het project Versterking Brandweeronderwijs (VBo), in nauwe samenwerking met de leden van de kerngroep van het Netwerk Vakbekwaamheid & Kennis, en met vele inhoudsdeskundigen uit het brandweerveld.

Leden projectteam
Blijvende vakbekwaamheid Annemarie Breur, projectleider
Kirsten Groote, projectmedewerker

Dit is een gezamenlijke uitgave van Brandweer Nederland en de Brandweeracademie.

adres Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

post Postbus 7010
6801 HA Arnhem

t (026) 355 24 00

versie 1.0, vastgesteld door de Werkveldadviescommissie, april 2015

